

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INOVASIYALAR VAZIRLIGI

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

ISHLAB CHIQARISH TEKNOLOGIYALARI INSTITUTI

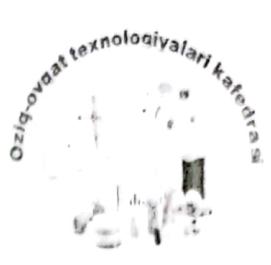
OZIQ-OVQAT VA OZUQA MAHSULOTLARI
BIOTEXNOLOGIYASI

FANI SILLABUSI

Bilim sohasi: 700 000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish
sohalari
Ta'lif sohasi: 710 000 – Muhandislik ishi

Ta'lif yo'naliishi: 60710200 –Biotexnologiya (oziq-ovqat, ozuqa
va qishloq xo'jaligi)

Guliston-2023

MODUL/FAN SILLABUSI

ISHLAB CHIQARISH TEXNOLOGIYALARI INSTITUTI

**60710200- Biotexnologiya (oziq-ovqat, ozuqa va qishloq xo'jaligi)
ta'lif yo'nalishi**

Fan nomi	Oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari biotexnologiyasi
Fan turi	Majburiy
Fan kodi	OOMB16
Yil	3/4
Semestr	6/7
Ta'lif shakli	kunduzgi
Mashg'ulot shakli va ajratilgan soat	360
Ma'ruza:	60
Amaliy mashg'ulot	60
Laboratoriya mashg'uloti	60
Seminar	-
Mustaqil ta'lif	180
Kredit miqdori	12
Baholash shakli	imtihon
Fan tili	O'zbek

FANNING MAQSADI (FM)

FM1 Fanni o'qitilishidan maqsadi – oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari ishlab chiqish jarayonlari va xom ashyolari haqida talabalarga aniq bilim berish, hamda biotexnologik yondoshishlar asosida iste'mol mahsulotlar olishni zamonaviy texnologiyasini, konstruksiyalari, ishlash prinsiplari hamda ishlab chiqarishni tashkil etish bo'yicha umumiy texnologik jarayonlar jihozlari bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakanı shakkantirishdir.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

- 1 Mikrobiologiya (M2306)
- 2 Biologiya (B1104)
- 3 Ferment muhandisligi (FM1506)
- 4 Biotexnologiya uskuna va jihozlari (BUJ1512)

Ta'lif natijalari

Bilimlar jihatidan

TN1 Talabalar oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari ishlab chiqarishdagi biotexnologik va mikrobiologik ishlab chiqarishda keng qo'llaniladigan jarayonlarni va ob'ektlar bilan tanishadi

TN2	Fanning hozirgi zamonda tutgan o'rni va fan yutuqlari bilan talabalarni tanishadi
TN3	Mikroorganizmlar biomassasidan oqsil preparatlar olishdagi asosiy talablar bilan tanishadi
TN4	Biotexnologik usulda olingen oziq-ovqat mahsulotlarini genetik xavfsizligi hadida tasavvurga ega bo'ladi.

Ko'nikmalar jihatidan:

TN6	Fanining nazariy asoslarini mukammal bilishlari, oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari ishlab chiqarishdagi biotexnologik va mikrobiologik ishlab chiqarishda keng qo'llaniladigan jarayonlarni va ob'ektlar bilan tanishtirish.
TN7	Oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlaridan foydalanish usullarini o'rghanish haqida tasavvurga ega bo'lishi;
TN8	Fanning hozirgi zamonda tutgan o'rni va fan yutuqlari haqida aniq ko'nikmaga ega bo'ladi.
TN9	Biotexnologik yondoshishlar asosida iste'mol mahsulotlar olishni zamonaviy texnologiyasini, konstruksiyalari, ishlash prinsiplari hamda ishlab chiqarishni tashkil etish bo'yicha umumiy texnologik jarayonlar jihozlari bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakani shakllantiradi.

FANNING MAZMUNI

6-semestr uchun:

Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)

M1	1- Modul. Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishda biotexnologiya Fanga kirish. Oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari biotexnologiyasi fanining maqsad va vazifalari. (2 soat)
M2	Sut va non mahsulotlarini ishlab chiqarishda biotexnologiya (2 soat)
M3	Bijg'ish mahsulotlari va fermentatsiyalangan oziq- ovqat mahsulotlari (2 soat)
M4	Qandli moddalar ishlab chiqarish texnologiyasida biotexnologik usullar (2 soat)
M5	2- Modul. Oziq- ovqat uchun biologik faol moddalar Biologik faol moddalar va ularni olish biotexnologiyasi (2 soat)
M6	3- Modul. Oziq- ovqat qo'shimchalari Iste'mol organik kislotalari ishlab chiqarish biotexnologiyasi (2 soat)
M7	Aromatizatorlar va xushbo'ylikni oshiruvchi moddalar. (2 soat)
M8	Ozuqa tolalar va radioprotektorlar ishlab chiqarish. (2 soat)
M9	Shirin ta'm beruvchi moddalar ishlab chiqarish. (2 soat)
M10	Oziq-ovqat mahsulotlarining antioksidantlari. Konservantlar ishlab chiqarish. (4 soat)
M11	Oziq-ovqat mahsulotlarida foydalilanidigan bo'yqlar. (2 soat)
M12	Quyultiruvchi moddalar ishlab chiqarish. (2 soat)
M13	4- Modul. Ozuqaviy qo'shimchalar Fermentli preparatlar ishlab chiqarish. (2 soat)
M14	Vitaminli preparatlar ishlab chiqarish. (2 soat)

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)

A1	Choy zamburug'i asosida alkogolsiz ichimlik olish texnologiyasi. (2 soat)
A2	Vinodan meva sirkasini olish. (2 soat)
A3	O'simlik xom-ashyolari, konservalarning sifatini organoleptik belgilarga asosan baholash. (2 soat)
A4	Salqin ichimliklar tarkibidagi shirin ta'm beruvchi podslatitellarni aniqlash usullarini o'rghanish. (4 soat)
A5	O'simlik xom-ashyolari, konservalarning sifatini organoleptik belgilarga asosan baholash. (2 soat)
A6	Non mahsulotlari ishlab chiqarishda achitqi zamburug'laridan foydalanish. Xamirturush ishlab

	chiqarish. (4 soat)
A7	Sut kislotali mikroorganizmlar bakterial preparatlari ishlab chiqarish texnologiyasi. (2 soat)
A8	Ozuqa bo'yoqlari, shirinlashtiruvchi va ta'mni oshiruvchi moddalar ishlab chiqarish biotexnologik jarayonlari. (4 soat)
A9	Achitqi zamburug'lari biomassasi asosida oqsil vitaminli va oqsil lipidli konsentratlar ishlab chiqarish texnologiyasi. (2 soat)
A10	Maqsaddagi mahsulotlarni ajratish, tozalash va tovar shaklini ishlab chiqarish usullari.
A11	Maqsaddagi fermentatsiya mahsulotlarini ajratishning umumiy sxemasi. (2 soat)
	Kultural suyuqlikni fraksiyalash usullari. (4 soat)

Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya ishi (LI)

LI 1	Biotexnologiya laboratoriyasida ishlash qonun-qoidalarini o'rganish. (2 soat)
LI 2	Sut mahsulotlari tarkibini aniqlashning biotexnologik usullari. (2 soat)
LI 3	Brinza-pishloq tayyorlash jarayonini o'rganish. (4 soat)
LI 4	Suvni tekshirish usullarini o'rganish. (2 soat)
LI 5	Ozuqa oqsilining nisbiy biologik qiymatini aniqlash. (2 soat)
LI 6	Oziq-ovqat mahsulotlari tarkibidagi uglevodlarni aniqlash. (4 soat)
LI 7	Sut mahsulotlari tarkibidagi sut kislotasi miqdorini aniqlash. (2 soat)
LI 8	Oziq-ovqat mahsulotlari tarkibidagi saxarozani aniqlash. (2 soat)
LI 9	Oziq-ovqat mahsulotlari tarkibidagi kul moddalar miqdorini aniqlash. (4 soat)
LI 10	Sut kislotasi olish texnologiyasini o'rganish. (2 soat)
LI 11	Ozuqa mahsulotlaridan oqsil ajratish. (4 soat)

Mustaqil ta'lif (MT)

MT 1	Lizin ishlab chiqarish texnologiyasi. (10 soat)
MT 2	Biotexnologik usulda olingan oziq-ovqat mahsulotlarini genetik xavfsizligi. (10 soat)
MT 3	Asparagin va gluтоamin aminokislotalarini ishlab chiqarilishi biotexnologiyasi. (10 soat)
MT 4	Meva va sabzavotlardan pyure ishlab chiqarish biotexnologiyasi. (10 soat)
MT 5	Mikroorganizmlarni kulturalashning biotexnologik jarayonlari. (10 soat)
MT 6	Oziq-ovqat mahsulotlarining ozuqa qiymatini oshirishda biotexnologiya. (10 soat)
MT 7	Oziq-ovqat biotexnologiyasi rivojlanishidagi zamонавиyo'nalishlar. (10 soat)
MT 8	Ichimlik suvini tozalashning biotexnologik usuli. (10 soat)
MT 9	Suv o'tlaridan oqsillar olish biotexnologiyasi. (10 soat)
	Amaliy va laboratoriya mahg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish va topshiriqlarini bajarish (30 soat)

7-semestr uchun

Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)

M1	Oziq-ovqat va ozuqa sanoatida xorijiy mamlakatlarda amalga oshirilayotgan biotexnologik jarayonlar.(2 soat).
M2	Oziq ovqat mahsulotlaridan biologik faol moddalar va ularni olish biotexnologiyasi.(2 soat).
M3	Organik birikmalardan aromatizatorlar va xushbo'ylikni oshiruvchi moddalar olish texnologiyasi.(4 soat)
M4	Oziq-ovqat mahsulotlari uchun tabiiy ozuqaviy qoshimchalar olish biotexnologiyasi.(4 soat)
M5	Oziq-ovqat mahsulotlari uchun tabiiy shirin ta'm beruvchi moddalar ishlab chiqarish.(2 soat).
M6	Oziq-ovqat mahsulotlari uchun konservantlar ishlab chiqarish biotexnologiyas.(2 soat).i

M7	Oziq-ovqat mahsulotlarida foydalaniladigan bo'yollar.(2 soat).
M8	Oziq ovqat sanoatida quyultiruvehi moddalar ishlab chiqarish biotexnologiyasi.(2 soat).
M9	Qishloq xo'jaligida sohasida hayvonlar uchun fermentli ozuqa ishlab chiqarish.(2 soat).
M10	Qishloq xo'jaligida sohasida vitaminli preparatlar ishlab chiqarish biotexnologiyasi.(4 soat)
M11	Qishloq xo'jaligida sohasida oqsilli preparatlar ishlab chiqarish biotexnologiyasi.(4 soat)

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)

A1	Achitqi zamburug'lari biomassasi asosida oqsil vitaminli va oqsil lipidli konsentratlar ishlab chiqarish texnologiyasi.(2 soat).
A2	Oziq-ovqat mahsulotlarini oziqaviy qiymatini aniqlashni o'rghanish.(4 soat)
A3	Oziq-ovqat xom- ashyo va mahsulotlarini kimyoviy tarkibini aniqlashni o'rghanish.(6 soat)
A4	Oziq-ovqat mahsulotlarini organoleptik va fizik-kimyoviy xususiyatlarini o'rghanish.(6 soat)
A5	Oziq-ovqat mahsulotlari uchun GMP ko'rsatkichlarini o'rghanish.(4 soat)
A6	Oziq-ovqat namunalarini proksimal tahlil qilish.(4 soat)
A7	Oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash texnikasini o'rghanish.(4 soat)

Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya ishi (LI)

LI 1	Laboratoriya jihozlari va ulardan foydalanish.(4 soat)
LI 2	Ozuqa mahsulotlaridagi yog' miqdorini aniqlash.(4 soat)
LI 3	Sovuqlik bilan ishlov berishda oziq-ovqat mahsulotlari sifatining o'zgarishini aniqlash.(4 soat)
LI 4	Oziq-ovqat mahsulotlarini oziqaviy qiymatini aniqlashni o'rghanish.(6 soat)
LI 5	Oziq-ovqat namunalari tarkibidagi namlik miqdorini aniqlash.(2 soat)
LI 6	Oziq-ovqat namunalari tarkibidagi proteinlar miqdorini aniqlash.(4 soat)
LI 7	Oziq-ovqat mahsulotlarini oziqaviy, energetik va biologik qiymatlarini aniqlash.(6 soat)

Mustaqil ta'lif (MT)

MT 1	Vitamin B ₁₂ ishlab chiqarish biotexnologiyasi.(10 soat)
MT 2	Alkogolsiz ichimliklar ishlab chiqarishda biotexnologiya.(10 soat)
MT 3	Non mahsulotlari ishlab chiqarishda fermentlardan foydalanish.(10 soat)
MT 4	Go'sht mahsulotlari ishlab chiqarishda biotexnologiya.(10 soat)
MT 5	Biotexnologik ishlab chiqarishda mahsulotlarning asosiy turlari.(10 soat)
MT 6	Biotexnologik jarayonlar aseptikasi.(10 soat)
MT 7	Ozuqaviy qo'shimchalar ishlab chiqarishda biotexnologiyaning roli.(10 soat)
MT 8	Sabzavotlarni kanservatsiyalashda biotexnologiya.(10 soat)
MT 9	Mikroorganizmlar ishtirokida lipidlar ishlab chiqarish.(10 soat)
	Amaliy va laboratoriya mahg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish va topshiriqlarini bajarish (30 soat)

No	Asosiy adabiyotlar:	Kutubxonada mavjud soni
1	К.Давранов. Биотехнология: Илмий, амалий ва услубий асослари. Монография. "Patent-Press" Ташкент. 2008. -505 бет.	1
2	И.И. Коневая, Микробиология: морфология и структурная организация бактериальной клетки. Чернигов Издательство. Десна полиграф 2017. 44с	1
3	Хўжаминкуров Н.А., Тошмухаммедов М.С., Нурмухаммедова В.З., рамазанов Н.Ш., Давранов К. Озиқ-овқат ва озуқа маҳсулотлари биотехнологияси. Ўкув кўллаима.Ташкент 2014. 150 bet	1

4	Xo'jamshukurov N.A., Davranov Q.D. Sattarov M.E. Oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari biotexnologiyasi. Darslik. T.: Tafakkur qanoti. 2014.	1
5	Mirziyoyev SH.M., Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. 56b. T. "O'zbekiston", 2016 yil	Elektron
6	Mirziyoyev SH.M., Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. 48b. T. "O'zbekiston". 2017 yil	1
7	M.R.Zakirova, A.X.Boboyev. Oziq-ovqat mikrobiologiyasi. Darslik. "Ijod-print" 2019. -272 b.	1
8	M.R.Zakirova, M.U.Egamova. Oziq-ovqat mikrobiologiyasi. Laboratoriya va amaliy mashg'ulotlar uchun. Darslik. "Ijod-print" 2019. -144 b.	1

Internet saytlari

1	www.gov.uz
2	www.Ziyo-Net.uz
3	www.Mikrobiologiya.ru
4	www.biotex.com
5	www.molbiol.com

Talabanining fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilish mezoni

Talabanining kreditlarni to'plash tartibi

Talabalar joriy, oraliq nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni o'z vaqtida bajarishi, yakuniy nazoratni muvafaqiyatlidir. To'plangan reyting ballari asosida talabanining o'zlashtirish ko'rsatkichlari aniqlanadi.

«Oziq-ovqat va ozuqa mahsulotlari biotexnologiyasi» fanidan (180 soat = 6 kredit) nazorat turlari va baholash mezonlari (6-semestr uchun)

№	Baholash turi	Topshiriqlar turi	Topshiriqlar soni	Har bir topshiriq uchun ajratilgan ball	Jami ball	Joriy, oraliq va yakuniy baholash uchun jami ball	Joriy, oraliq va yakuniy baholash uchun saralash bali	
							Ball	Baho
1	Joriy baholash	Amaliy va laboratoriya mashg'ulot topshiriqlari	22	1	22	40	0-23	2
		Mustaqil ish topshiriqlari					24-27	3
2	Oraliq baholash	Yozma ish shaklida o'tkaziladi	2	6	12	20	28-35	4
		Mustaqil ish topshiriqlari					36-40	5
3	Jami		Yozma ish yoki test shaklida o'tkaziladi	10	60	60	0-23	2
							24-27	3
	Yakuniy baholash		Yozma ish yoki test shaklida o'tkaziladi	40	40	40	28-35	4
							36-40	5
	Jami				100	100		

(180 soat = 6 kredit) nazorat turlari va baholash mezonlari
(7-semestr uchun)

№	Baholash turi	Topshiriqlar turi	Topshiriqlar soni	Har bir topshiriq uchun ajratilgan ball	Jami ball	Joriy, oraliq va yakuniy baholash uchun jami ball		Joriy, oraliq va yakuniy baholash uchun saralash bali	
						Ball	Baho	Ball	Baho
1	Joriy baholash	Amaliy va laboratoriya mashg'ulot topshiriqlari	14	2	28	40	24-27	3	2
		Mustaqil ish topshiriqlari	4	3	12				
2	Oraliq baholash	Yozma ish shaklida o'tkaziladi	2	6	12	20	0-11	2	2
		Mustaqil ish topshiriqlari	2	4	8				
Jami					60	60			
3	Yakuniy baholash	Yozma ish yoki test shaklida o'tkaziladi	Yozma ish bo'lsa 4 ta savol (test shaklida bo'lsa 1 baldan 40 ta savol)	10	40	40	0-23	2	2
Jami					100	100			

Izoh: Joriy va oraliq baholashda jami 36 baldan past (2 baho) olgan talaba yakuniy baholashga kiritilmaydi.

Guliston davlat universitetida talabalar bilimini nazorat qilish joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlarini o'tkazish orqali amalga oshiriladi.

Tegishli fan bo'yicha mas'ul professor-o'qituvchilar o'quv dasturi va sillabusida ushbu fandan o'tkaziladigan nazorat turlari, baholash mezonlari va ballar taqsimotini fanning xususiyatidan kelib chiqib, bat afsil ko'rsatib o'tishlari lozim.

Talabalar bilimi 100 ballik tizimda quyidagi jadvalda keltirilgan mezonlar asosida baholanadi:

Talabalar bilimini baholash mezonlari:

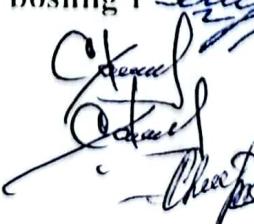
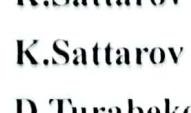
Baho	Baholash mezonlari	To'plangan ball
A'llo	Fanga oid nazariy va uslubiy tushunehalarni to'la o'zlashtira olish, fanga oid asosiy ko'rsatgichlarni biliш va baholash, berilgan savolarga batavsil javob berish va mazmunini to'la yoritish, fikrni ilmiy-nazariy adabiyotlar yordamida asoslash, barcha amaliy ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish, nazariy bilimlarni turli vaziyatda qo'llay olish, tizimli yondoshish, uзвiylikka amal qilish. Auditoriyada faol. O'quv tartib intizomiga to'liq rioya qiladi. Topshiriqlarni namunali rasmiylashtirgan.	90-100
Yaxshi	Fanga oid asosiy ko'rsatgichlarni biliш va baholash, fanga oid asosiy ko'rsatgichlarni biliш va baholash, tizimli yondoshish, uзвiylikka amal qilish, asosiy amaliy ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish, nazariy bilimlarni turli vaziyatda u yoki bu qo'llay olish darajada. O'quv tartib intizomiga to'liq rioya qiladi.	70-89
Qoniqarli	Topshiriqlarni yechishga harakat qiladi. Berilgan savollarga javob berishga harakat qiladi. Masalaning mohiyatini chala tushungan. O'quv tartib intizomiga rioya qiladi.	60-69
Qoniqarsiz	Talaba amaliy va laboratoriya mashg'ulotlar darslari mavzusiga nazariy tayyorlanib kelmasa, mavzu bo'yicha masala, misol va savollariga javob bera olmasa, darsga sust qatnashsa bilim darajasi qoniqarsiz baholanadi	0-59

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif	Turabekova D.B. katta o'qituvchi
E-mail	dturabekova85@gmail.com
Tashkilot	Guliston davlat universiteti, Ishlab chiqarish texnologiyalari instituti, Oziq-ovqat texnologiyalari kafedrasi
Taqrizchilar	Xo'jamshukurov N.A.- TKTI, "Biotexnologiya" kafedrasi professori, biologiya fanlari doktori K.K.Sattarov - GulDU, IChTI, "Oziq-ovqat texnologiyalari" kafedrasi mudiri, texnika fanlari doktori

Maskur sillabus Guliston davlat universitet o'quv-uslubiy Kengashi tomonidan (2023 yil avgustdagи 1-sonli bayonnomma) tasdiqlangan.

Maskur sillabus Oziq-ovqat texnologiyalari kafedrasi tomonidan (2023 yil avgustdagи 1-sonli yig'ilish bayonnomasi) ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i
Institut direktori
Kafedra mudiri
Tuzuvchi